

Előfizetési árak:
 a kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Hétben na. noz. négyre.
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a nétfő.
 és minden utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség közértelemre való tekintettel
 vagy megérkezése nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
 hivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 k.

NAGYVÁRAD jan. 20.

Aratás.

(K. Ö.) Még hó sem takarja vetéseinket, messze van még az az idő, mikor dölni fog az aranykalász a sarló és kasza csapásai alatt, — más aratás az, melyről mi ezuttal írni akarunk. A különféle pénzügyintézeteknek az aratása van most. A fővárosban is a vidéken is most tartják a bankok, váltó- és hitelintézetek és takarékpénztárak közgyűléseit, melyeken folyósítják részvényeseiknek a dividendákat.

Nem irigyeljük a jövedelmet senkitől, — tőlük sem. Csak az fáj nekünk, hogy az ő Wertheim-kasszáik gyarapítása nem jelenti egyúttal a nemzeti jólét gyarapodását. Pedig arra lennének hivatva, hogy a gazdaság, ipar és kereskedelem felvirágoztatásának leghatalmasabb tényezői legyenek. — Másrészt pedig az ő busás nyereségük néha nincs arányban a közönségnek nyújtott biztosítékkal s éppen azért mind sürűbben emlegetik a vidéki pénzügyintézetek reformját.

Az uralkodó rendszer meg is ígérte már, hanem ez a rendszer arról ismeretes, hogy sokat ígér, de keveset ad. Így vagyunk a vidéki pénzügyintézetek reformjával is.

Impulzust erre az ígéretekre a *békéscsabai népbank* bukása adott, mely az egész vidék lakosságának okozott temérdek anyagi kárt. A bukás következtében napfényre került visszaélések arra indították a pénzügyminiszteriumot, hogy az igazságügyi és kereskedelmi miniszteriummal együtt törvényjavaslatot készíttessen a vidéki pénzügyintézetek reformjára vonat-

kozólag. A kedélyek lecsillapultával a régi praktika szerint az ügy ad akta tételt. A *Frankl-cég* bukása következtében a válságba jutott egy-két pénzügyintézet ügye újra aktuálissá tette a vidéki pénzügyintézetek reformjának kérdését. Elővették tehát újra a félretett aktákat és tanulmányozták az ügyet, hogy az hova hamar törvényjavaslat alakjában kerüljön a törvényhozás asztalára. Ennek most éppen egy eszterendeje. A tanulmányozásnak azonban reális értékét ne keressük, mert a liberális ígérlet az csak — ígérlet.

Pedig itt az ideje, hogy leszámoljunk a pénzügyintézetek működésével, hogy behatólag azokat szervezetébe, mely sok esetben semmi biztosítékot nem nyújt a betéteit elhelyezni akaró közönségnek, sem a hitelt élvező adósnak. A pénzügyintézetek nagy számuknál fogva oly hatalmas gazdasági tényezővé lennének kifejleszthetők, mely helyes irányba terelve mérhetetlen haszonnal lenne az ország kereskedelmének, iparának és általános hitelügyének. Sajnos ebből a nagy haszonból az ország és első sorban annak gazdaosztályai vajmi keveset látnak. A pénzügyintézetek az osztalék hajhászat terére lépve, amely üdvöset produkálnak a részvényesek szempontjából, oly kevéssé szolgálják a közgazdasági célokat. *A tőkének ellenségei mi nem vagyunk*, sőt ellenkezőleg a tőkének *előkelő helyet szeretnénk biztosítani* a nemzeti munka konzerválására irányuló törekvésekben. Tehát mi nem vagyunk azok, kik a pénzügyintézetek busás nyereségeinek az ódiomát a tőkére hártjuk, hanem maguk a mozgó tőkének elhelyezést kereső pénzügyintézetek, melyek egyre szá-

porodó számukkal és a részvényeseknek juttatni szokott mind magasabb osztalékkal a produktív nemzeti munkának lettek sirásói.

A 900-nál több takarékpénztár és bank működését vizsgálva, ezek közül azt látjuk, hogy a múlt évi statisztika alapján mindössze 200 és tizenhárom tartotta meg a törvényes kamatlábat. Bizonyára nem rajtuk mult, hogy a többiek példájára 9—33·3% osztalékot ne biztosítsanak a részvényeseknek. Az a 33 millió évi nyereség (országos statisztika), mit a múlt esztendőben a bankok és pénzügyintézetek hány gazdának ásta meg sirját, szomorúan bizonyítják a földbirtokok megterheléséről nem régiben közzétett hivatalos adatok. A mezőgazdasági válság nemcsak a gazdaosztályokat, hanem a kereskedőket és az iparosokat is válságba sodorta, a válságos helyzet kiélesedésével azonban mindinkább előtérbe lépett a hitelforrások elégtelensége. Nem abban van tehát a hiba, hogy a gazdasági válság fokozódásával a nagy tőke részvénytársulati pénzügyintézetek alakításával sietett a gazdasági válság következtében meggyöngyült elemeknek szolgáltatni felajánlani, hanem abban a körülményben, hogy a pénzügyintézetek a hitelre szoruló közönség kényszerhelyzetét kiaknázva az ország közgazdaságának istápolását hangoztatva, egész osztályokat tettek tönkre.

Kívánatos ugyan, hogy a hitelkereskedő elemeknek hitelforrások álljanak rendelkezésre, de feltétlenül szükséges, hogy a *hitel az adóson igazán segítsen* és ne okozza romlását. Ami pénzügyinté-

A „TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

Azok a jó háziurak.

Írta: KINCS ISTVÁN.

A mi háziuraink híresek voltak abbéli jó tulajdonságukról, hogy ha nem is csináltak sokat, de legalább okosan lehetett velük beszélni. Szépen végighallgatták lakóik panaszát; ha kellett, igazi részvétellel mutatták ki minden jóra való hajlandóságukat s ha már minden kötél szakadt, hát be is ígértek fűt fát, ha úgy fordult, talán még azt is, hogy lebontatják az egész házat s fundamentomostul építik meg újra, csak hogy a fél árendájának semminemű kárát ne vallja.

A közmondás azt tartja ugyan, hogy az ígérlet szép szó, ha megtartják, ugy jó — de hát azért az ígérlet mégis csak több a semminél. Komisz embertől még ígérlet se telik valamirevaló.

Annál jobb dolga volt Almási Péterének. Ennek még ígérnie se kellett semmit.

Tetszik tudni, Özvegy Almási Péterné háziur volt: az az emeletes sárgaház az úri utca sarkán őt uralta. Ugy állott a telekkönyvben, mint a varrás a vadonatúj fehér szoknyán, makula fölt se hirdette benne a bekeblezett adósságot. Szépen megélhetett utána, nem is kellett lakóit minden fertályban a bérért valami

különösen szakálnia. Mert ha az első fertály elmarad, meghozza a második ugy is duplán: ő meg addig hiszen nem vesz éhen.

Csak hogy Almásinének kitűnő lakói is voltak. Bősze Ferencz ellenőr fiatal asszonyt szerzett valahol, behozta a városba s lám épen az úri utca sarkán Almásiné házában volt az első emelet kiadó. Az özvegy nem adná sokért, hogy ezek a népek épen az ő házába botlottak. Mert hát lakókban olyanokat keresni kell. Nem vétenek azok még a légynek sem s annak a kis menyecskeinek hozzá olyan helyes ábrázata van, hogy csókolni való teremtés igazán. Almásiné özvegy asszony léteire beleszeretett.

Ezeknek dehogy mondja föl a lakását. Meglakhatnak az ő házában akár itélet napig is. Még a kívánságukat is ellesi s ha kívánnák, hát nyomban csináltat a folyosó ajtóra dupla szárnyat, a takaréktűzhelyhez második süttőt, még a ruhaszárító kötelüket is kifeszítetteti a tulajdon padlásán.

Hanem azok a Bőszeék áldott lelkek voltak. Nem kívántak azok a világon egymás ajakán kívül de semmit, mást se tettek minthogy egyre csókolóztak.

Almásiné csendesesen nézte el őket olyankor s önkénytelenül visszanyargalt emlékezetében az ő fiatal éveire. Tudja manó, akkor a pusztítás még nem volt annyira divatban: ugyan ünnepélyes alkalomnak kellett lennie, hogy ő az ő Péterétől egy valamire való ajak-

czuppantást kiprélhelhetett. No de régen volt, régen . . . talán már nem is igaz.

Igaznak csak az volt igaz, hogy a fiatal menyecske Almásinét szerette. Ha anyja lett volna, akkor se ragaszkodott volna hozzá jobban. Szívének nem volt ritka előtte: elmondott mindent, hogyan ismerkedett meg az ő drága Ferijével, milyen keserves nehezen írta meg neki az első szerelmes levelet; csacsogott ábrándokról, boldogságról. Szóval Almásiné a fiatal asszonynak ugyszólván titkára volt.

Szép, édeni élet volt ez, kár hogy azok azok az urak olyan hamar megzavarták.

Ugy történt, hogy a mi városunkban mindig balpártit tettek meg képviselőnek. Nálunk kormánypárti nem is merete magát mutatni, mert ha odatolja az orrát, hát ugy agyonvoksolják, hogy fölt se válik belőle. Tetszik tudni, nálunk igen sok a független ember, majdnem mindenki birtokosnak és háziurnak született.

Ez volt a mi városunknak előnye de egyúttal rettenetes baja is. Az előny abban állott, hogy bátran szavazhattunk a kormány ellen, se főispán, se szolgabíró ki nem dobhatott a tulajdon házunkból; a rettenetes baj pediglen abban leledzett, hogy mint a faluban, hol minden borát maga issza meg, ugy mi is hat nyolcz szobát tarthattunk: lakót kötéllal kellett fogni. Innen van, hogy városunkban a háziurak egytől egyig traktábilis emberek voltak mind.

A mi főispánunk is olyan volt, a milyen

teink működése azonban, a kölcsönnek engedélyezése, a hitelügy lebonyolítása oly természetű, mely csak ritka esetben válik előnyére az adósnak, a legtöbb esetben pedig határozottan kárára van. Sem a betéteknek teljes biztosítékot nem nyújtanak a mérhetetlen spekuláció miatt, mi a börzéről ragadt reá pénzüzeteteinkre, sem váltó-hitelökkel olcsó és zavartalan hitelvezetést az adósnak nem nyújtanak.

Mily káros irányú fejlődés mutatkozik pénzüzeteteinknél, első sorban takarékpénztárainknál, mutatja leginkább azon körülmény, hogy ez utóbbiak idővel átalakultak hitelintézetekké. Mert habár takarékoság fejlesztése emberbaráti cselekedet, ez a mi takarékpénztárainkat többé ki nem elégíti. Régen volt az, más szellem uralkodott akkor, mikor a takarékpénztárak abból a nemes célból alakultak, hogy a kis emberek megtakarított filléreiket biztos helyen szerény kamattal deponálhassák. Ma már arra a meggyőződésre jutottak, hogy jövedelmezőbb üzletág váltókat honorálni, mint betéteket elfogadni. És e szerint rendezkednek is be.

Pedig hogy a váltóhitel különösen a gazdaosztály viszonyainak meg nem felel, az kétségtelen. A gazda vétkezik saját érdeke ellen, mikor váltóhitelt fogad el, de vétkezik a pénzüzetet a közérdek ellen, mikor a gazdaosztály részére váltóhitelt nyit, mert magának busás jövedelmet biztosítva, hozzájárul egyfontos produktív elem pusztulásához. Évvel természetesen a pénzüzetetek nem törődnek, a legtöbb részvénytársaság lévén, a közgazdaság terén elért sikerek emlegetésével aligha fogja a részvényeseket kielégíteni. Azért spekulál az osztalék szaporítás miatt a gazda évi termésére, a gazdasági felszerelésre és állatállományra. Erre pedig legalkalmasabb a váltóhitel, melyet ha a gazda igénybe vesz, kezdetét szokta venni azon proceszus, mely a földbirtok végnélküli vándorlására vezetett.

A pénzüzetetek reformjának tehát ki kell terjeszkednie egyrészt a betétüzlet

biztosítására, a váltóhitel módjának megváltoztatására és legfőképpen a pénzüzetetek üzleti eljárásának oly szabályozására, hogy működésük ne csak a részvényesek, hanem a hitelre szorult nagy közönség érdekei szempontjából is bizalmat keltsen bennünk. »Mert a becsületes adósnak is megvannak a maga jogai.

A »magyar expozitura« Bécsben.

Pápay osztályfőnök halála egy olyan kérdést hozott újra napirendre, mely a magyar politikában már sok nehézséget okozott. Szőgyény M. László távozásával csak nagy bajjal akadt megfelelő személyiség ő Felsége oldala mellé. Tisza Lajos sohasem látszott jól érezni és beletalálni magát ebbe a szerepbe s midőn ő is ment, sok ajtón kellett megint kopogtatni, míg végre br. Jósika Samu személyében meglett a választott ember. Jósika azon mágnások közül való, a ki először az egyházpolitika ellen szavazott, míg másodizben a szavazástól tartózkodott. Nagy harmia tehát nem volt közte és a Wekerle kabinet között. Bánffy alatt ellenben már mitsem lehetett hallani ilyen nézeteltérések felől.

Legutóbb azonban az történt, hogy br. Jósika hosszabb szabadságra ment Erdélybe, mialatt Bánffy Bécsben termelt, hogy egy ügyben az a latere miniszter helyett ő fungáljon. Ebben még nem lett volna semmi feltűnő, ha a magyar hivatalosak nem siettek volna ezéltalatos nagyhangúsággal dobra ütni, hogy a miniszterelnök utja egyedül és kizárólag e miatt esik meg. A »Nemzet« nyíltan ki is mondta, hogy mit ért ez alatt: Bánffy a »kettős bécsi képviselő« (expozitura) — az ő Felsége személye körüli miniszter és a kabinetiroda főnöke — kérdését a közérdeknek megfelelő módon kívánja rendezni.

Már Pápay elhunytakor többszörös utalás történt arra, hogy az elhunyt kabinet-főnök egyénisége súlyánál, államférfiai esélyessége és tapasztalatainál fogva hivatala jelentőségét milyen magas színvonalra emelte. Ezzel az ő Felsége körüli miniszterium azonban sokat vesztett befolyásából. Közölték a lapok azt is, hogy aradvári Kőnig Károly már nem azt az ügykört fogja betölteni, melyet Pápay s a »Nem-

zet« nagyon magasztalja azt a működést és tapintatot, melyet Bánffy ezen ügyben kifejtett s meg is mondja, hogy ezzel hova céloz: a királyi udvar mellett felállított miniszterium nem pusztán képviselő szerepet játszó hivatal lesz ezután, hanem a magyar államiság kifejezője, ő Felségének és a külföld megbízottjainak ez adja az első tájékoztatásokat és a kabinetiroda főnökétől ismét átveszi azokat a feladatokat, melyek akkor jutottak annak ügykörébe, mikor Pápay ezt a hivatalt oly nagy jelentőségre emelte.

Ha ugyanis a néppárti körökben Bánffy utját és a »Nemzet« cikkét Jósika elleni kirohanásnak tekintik és annak visszalépését azon cikk legközelebbi folyamának tartják, ha a millenniumi udvari estély emlékét felelőleg, vagy pedig a konfliktust a Majláth-ügygel hozzák összeköttetésbe, úgy mind ennek meglehet a maga alapja. A kabinet-főnöki állás fontossága még a Tisza-korszakból ered, melynek e szivós államférfi sok hasznát vette és hosszas uralkodásának egyik tényezőjévé tette.

Bánffynak azonban régi törekvése már ezen acrából minden téren t a b u l a r a s a t csinálni. Mindjárt Pápay temetése után — melynél Bánffy uram épűgy hiányzott, mint a Kossuthén — közzétett egy a kormányhoz közelálló könyomatos, mely a kormány patronátusa alatt áll és a vidéki liberális sajtót rendszeres információkkal látja el, egész sor levelét közölte az elhunytak, melyet ez hozzája intézett. E levelek az egyházpolitikai harcok viharos időszakában keltek, főfontosságú politikai tartalommal, többek közt a pragmatica sanctio módosítása, a Khuen-Héderváryval folyó tárgyalások, a fuzió körüli fáradozások és Apponyi gróf és az ő nemzeti aspiráció tárgyában.

Nagy erővel és sértő éllel tárgyalták e levelek a magyarországi irányadó személyeket és viszonyokat. Valódságukat senkisémm vitatta, nem is tételezte fel senki sem azt, hogy a kormány tudta nélkül közöltettek volna. Az ellenzéki sajtó ennek daczára sem kötött volt azokba bele.

Meglehet, hogy a közlésnek már akkor is az volt a célja, hogy a kabinetiroda előadójának politikai befolyása felett egyrészt, másrészt meg az ő Felsége személye körüli mi-

más minden főispán szokott lenni, érdemet akart szerezni a magas kormány szemében s választáson kormánypartit, csak minisztert adjanak neki jelöltül.

A miniszter hamar találkozott. Városunkban már előre nevettek neki, hogy no az egyszer legalább minisztert fektetünk el.

Hanem másként történt.

A jelölt megtartotta program beszédét s abban üzletvezetőséget ígért a városnak. Üzletvezetőséget, mi más szavakkal annyit jelent, hogy legalább is másfélezer emberrel megszorodunk s az a másfélezer ember mind olyan jöttment ember, kinek se háza, se szántója, szóval pénzen vesz mindent.

— Az áldóját is! — kiáltott egyik háziúr — akkor hát lesz lakó elég. Utóvégre még nekünk is fölvirrad.

És ez a fölkiáltás ajakról ajakra ment s a végén olyan forgószerű lett belőle, mely az ellenzéki zászlókat rongyokra tépte s a rudakkal a jelölt hátán verte el a port.

Azok a jó háziurak egy szálíg megtagadták az elvüket.

Hanem nem is lehetett velük beszélgetni azután. A milyen szerények előbb voltak, olyan fönn hordták az orrukat utána. Ha a lakó megmoczszant, hát nyomban fölmondtak neki. Menjén pokolba lakást keresni azért a potom pár forint árendáért; ugys jön az üzletvezető-

ség s akkor majd ötven ember is licitál három szobára.

Mindenkinek fölmondtak már, csak Almásiné nem bántotta Bőszeéket. Ezek nyugodtan meglakhattak abban a sárga házban. Almási Péterné jó lélek, a kit egyszer megszeret, az hát meg van szeretve: több lenne az ember, mint a háziur.

Az a ház, mely az összes háziurakat egyszerre elfogta, őt teljességgel nem bántotta. Hanem szegény asszonyt más betegség érte utól. Rettenetes idegbaj kezdte nyomorítani: a legkisebb nesz is kihozta a sodrából.

Pedig a fiatalasszony közbe zongorázni szokott. Mi sem természetesebb, minthogy Almásiné átküldte hozzá vén szolgálóját s ezerszer csókoltatván kezét ő nagyságának, kérte hagyná abba egy és mindenkorra azokat a szép szífonfiákat.

Bőszené először halálra ijedt. Hogyan? ő egy és mindenkorra lezárja a zongoráját? ... Hanem hát szegény háziasszony, olyan beteg a boldogtalan ... no igen a jószágos léleknek meghozhatja azt az áldozatot. Visszaient, hogy jól van, nem fog zongorázni többet.

De, hogy unalmát valami uton módon elűzze, rágyújtott egy egy dalra. Szép hangja volt a kedves teremtésnek.

Ez is bántotta a háziasszonyt. Átzent neki, hagyná abba a dalolást is.

Bőszené kedvetlenül bár, de abba is bele-nyugodott.

Hanem most meg a fiatal asszonynak, a kis kutyájával gyűlt meg Almásinének a baja. A boldogtalan miduntalan elment a háziasszony ajtaja elé s ott kedvére ringatta magát. Almásiné most már azt követelte, hogy eméssze el azt a csahos állatot.

Bőszené erre legjobban megijedt. Ő azt a kedves állatot eleméssze? olyan már csak megint nincsen. Hiszen az urát kivéve talán azt szereti legjobban a világon. Arra a rettenetes üzenetre mindjárt ölébe kapta a kis »Flokkot« s úgy agyonpusztította, hogy a kutya szinte cizkálolni s prüszögni kezdett bele.

— Nem, nem bántalak, kedves kicsikém, dehogyan veszitek el én téged egy háziasszony kedvéért.

A szolgáló megvitte az üzenetet Almásinének s nemsokára azzal tért vissza, hogy urnője végtelenül sajnálja, de ha nem teljesítik a kérését, vérző szívvvel bár, de betegsége iránti tekintetből kénytelen a lakást fölmondani.

Bőszené szomoruan nézett maga elé. A férje pedig haragosan fakadt ki:

— Ez is olyan mint a többi.

— Ne itéld el, galambom — csitotta neje bosszus férjét — hidd el, nem olyan. A betegsége, tudod kedvesem, a betegsége ...

— Tudom, tudom, ennek is az üzletvezetőség a betegsége, Oh! azok a jó háziurak!

niszter szerepköre tárgyában a vitát megindítsa s csak miután ez nem sikerült, küldték előre a »Nemzetet« a hadsörök élére.

A Vatikán és a magyar kormány.

A »Budapesti Hírlap« tegnapi száma »A Vatikán s a magyar kormány« című cikke a magyar katolikus főpapi kinevezésekre vonatkozó eljárást illetőleg hallomásból Schlauch bibornoknak bizonyos közbenjárást tulajdonít. Mi úgy vagyunk értesülve, hogy ily közbenjárásról illetékes helyen nincs tudomás.

Királyi kitüntetések.

A hivatalos lap mai száma több királyi kitüntetést közöl. A király személye körüli miniszter előterjesztésére a magyar nemességet adományozta Albrecht Emil őrnagynak a várkonyi előnévvel, Bun József budapesti lakosnak a közügyek és közgazdaság terén szerzett érdemeinek elismeréséül a hidegvölgyi előnévvel és Finály Henriknek, a kolozsvári egyetem tanárának a kendii előnévvel. Kisfaludi Liptay Jánosnak, Esztergom vármegye főorvosának, hosszú közszolgálatát alatt szerzett érdemei elismeréséül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét ajándékozta a király.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 20.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Lehótzky Vilmos, Lázár Árpád.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy, Perczel, Erdélyi.

Szilágyi elnök bejelentette, hogy Lukács László pénzügyminiszter az egrí mandátumot tartja meg, az abrudbányairól lemond. Interpellációt bejelentettek Sima Ferencz Vadnay Andor csongrádi főispán újabb és legújabb törvénytelenségeiről, Asbóth János a resiczai bányaszerencsétlenség ügyében.

Apróbb ügyek után folytatták a költségvetés tárgyalását.

A záróbeszéd.

Hegedüs Sándor előadó Kossuth Ferenczel polemizál, aki szerinte egyenesen osztrák álláspontra helyezkedett, midőn összehasonlította az 1868-diki költségvetést a mostanival. Mert az akkori költségvetés netto volt, a mostani pedig bruttó. Még több adatot hoz fel állításának bizonyítására s felel Bartha Ödönnek is, aki azt állította, hogy ő azért mutatott ki ilyen nagy teherviselési képességet, hogy az osztrákoknak kedvezzen s a kvótaemelést lehetővé tegye. Erre kijelenti, hogy épen ellenkezőleg az osztrákok ellenében tette azt, nehogy még nagyobb teherrel akarják sújtani budgetünket, tehát épen a kvótaemelés ellen dolgozott. (Élénk helyeslés jobbról.)

A néppárt a lelenczházak felállítását sürgeti, kijelenti, hogy elismeri, szükségesnek tartja és maga is közreműködik benne (Zajos derűtség az egész Házban), de nem állami feladatok.

A néppárt a nemzetiségek felszabadítását vette programjába. Magyarországon nincs olyan párt, mely a nemzetiségek jogait megnyrbálná, azt loyálisan és becsületesen egyik pártra se mondhatja a néppárt, tehát ezeket a pontokat a néppárt hagyja ki a programjából. Épen ilyen fölösleges a kis szövetkezetek és más hasonló programpontok felvétele, mert azok is megvannak minden párt programjában. Védi ezután a nagy tőkét, mely igen sok hasznót hozott (Zaj balfelől), az tette, hogy a kamatlábat leszállították. (Látjuk! — balfelől.) A nagy tőke ellen megfojtassunk háborút, mert anélkül az ország nem fejlődhetik. Ha ezt nem hiszik el neki, higgyék el annak a férfinak, aki két nagy pénzintézet élén áll, higgyék el Zichy Ferdinánd grófnak. (Derűtség.) A nemzetiségeknek a néppárt nem azt magyarázza, hogy egyenlő jog illeti meg őket, hanem azt, hogy a

nemzetiségi törvényt kedvezőbben kell végrehajtani. Ez bujtogatás. (Helyeslés jobbról s a szélsőbalon.) Felhívja a néppártot, hogy a polgári házassággal szemben legyenek legalább annyi türelemmel, amennyivel a francia és belga klerikálisok viseltének a polgári házassággal szemben. Végül csak azt kívánja, hogy ne gyűlölettel, hanem szeretettel támogassák ez országot. Ajánlja a költségvetés elfogadását. (Zajos helyeslés jobbról.)

Perczel Dezső belügyminiszter gr. Zichy Jánossal polemizál, a kinek beszéde úgy tünik fel előtte, mint a konzervativizmus panegirise. De ő legalább nyíltan és őszintén beszélt. Igaz, hogy ő különös szemüvegen nézi a népet. Ugyan hogyan is tudna lelkesedni ez a nép a konzervativizmusért? Talán a konzervativizmus szabadtította fel a népet, törölte el a véradót, vette le a népről a terheket. Nem a liberalizmus cselekedte ezt? Micsoda alapon mondja tehát Zichy, hogy ez a nép legerősebb konzervativ — alap? De hát mért nem alakítottak ők egy konzervativ-pártot? Mert nagyon jól tudják, hogy az nálunk lehetetlen. (Ugy van!) Ha lehetne egy valódi konzervativ pártot állítani, az nálunk igen üdvös volna, különösen a pártok viszonyaira nézve.

Polemizál Zichy egyéb megjegyzéseivel. Nem a liberalizmusban burjánzik a zsarnokság. Gazdaembernek tudni kell, hogy ahol a szántás jó, ott kevés a burján. Zichynek a szabadelvű-párt »balra« lépését — gyanúsításnak mondja. A szabadelvű párt se jobbra, se balra nem tett lépést, se nem paktált a Kossuth-párttal, melylyel szemben akárhány kerületben állított jelöltet. Nem is ide czélt Zichy, hanem más-hova. (Ugy van! jobbról.) de hatását nem fogja elérni se itt, se ott. (Helyeslés jobbról.)

Kossuth Ferencz: Reflektálva a belügyminiszter szavaira, igazat ad neki. Nemcsak, hogy nem volt köztük és a kormánypárt közt paktum, de Bánffy előtte kijelentette, hogy ha tőle függ egyetlen egy tagjuk se jött volna be a Házba (Derűtség) ők mégis bejöttek annyian, mint voltak, mert daczára a miniszterelnök törekvésének, meg tudták védeni bástyájukat. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Áttér azután az előadó szavaira s különösen a nagyhatalmi politikáról szól. Elfelelt-e az előadó, hogy mennyi vérbe került a magyarnak ez a nagyhatalmi politika? Alkotmányos életünk első feliratában megakarták említeni a nagyhatalmi szót, de ez ellen maga Deák Ferencz tiltakozott.

Rátér azután az osztrákoknak irántunk tanusított ellenszenvére, melyet az előadó tagad. Hiszen ez a tények előtt való szemhunyas. Nem áll, amit a pénzügyminiszter mond, hogy a nép érzelmeire nem lehet adni, csak a műveltebb osztályra.

A nép képezi e nemzetet és érzelme mindig őszinte, azért igenis sokat ad arra.

Azokat az érveket, melyeket ők felhoztak, a tuoldalton nem döntötték meg. Ehelyett veszelvényes tanokat állítottak fel, úgy pl. Kristóffy, a ki a magyar közjogba be akarja csempészni, hogy az épen oly megváltozhatlan, mint a pragmatika sankció. Ha ők készek megalkudni ellenségeinkkel, ám tessék, de ne csorbítsák hazánk történelmi jogait. Mi igenis — ugymond — nem alkuszunk meg s nemcsak hogy megváltoztathatónak tartjuk a 67-es alapot, de egyenesen küzdünk is ellene! (Helyeslés a szélsőbalon.) A kishitűség vitte ez országot mindig a veszedelembé, de mi bizunk küzdelmünk sikerében. (Tetszés a szélsőbalon.) Fejtegeti azután, hogy Kristóffy magát a pragmatika sankcióit se fogta fel helyesen.

Azt mondják, hogy az ő pártja ideális alapon áll. Hát az 1848-iki törvények ideális alap? Sőt működésükben sem idealisták, mert elfogadják a jót, akárhonnan jön, sőt a közvélemény nyomásával ki is csikarják. S addig cselekszik ezt, míg céljukat el nem éri.

Azzal fenyegetik őket, hogy a miniszterelnök ki fogja őket inteni. Nem félnek ettől, mert a magyar nép szívéből nem lehet ezt a pártot kiirtani s ha mégis megkísérelnék, akkor az ő szövegük veszkialtássá válnék s úgy rázná fel e nemzetet. (Helyeslés a szélsőbalon.)

A 67-es kiegyezés az ő thézisük szerint a 19-ik században való előhaladásra csak alkalom, nem ok. Hiszen ha 68-ban a kényura-

lom Magyarországot egészen beolvasztotta volna Ausztriába, ez is csak haladás lett volna. De valamint az olyan haladásnál jobb a mai, a mainál is jobb a független alapon való haladás. Ha a 67-es alap nem korlátozta volna haladásunkat, fejlődésünk óriási mértékben nagyobb lett volna, mint ma. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Kimutatja ezután Arányival szemben, hogy mennyivel szegényebb lett a magyar nép, mennyivel nagyobb az adóssága. Számokkal bizonyítja a költségvetés morális voltát s kimutatja, hogy valósággal deficit van. A függetlenségi pártnak hazafias kötelessége most sokkal súlyosabb, mint a múlt egyklusban, mert ismét a kiegyezés előtt állunk. Most van szükség arra, hogy egy határozott ellenzék latba vesse minden befolyását és ezt meg is fogják tenni. A költségvetést nem fogadja el. (Éljeszés a szélsőbalon.)

Öt perc szünet.

A szünet után elnök megnyitván az ülést, Lukács miniszter beszélt. Kiterjeszkedett a költségvetés ellen az utóbbi beszédekben felhozott vádakra s azokat czáfolni igyekezett.

Majd Bánffy Dezső miniszterelnök beszélt nagy nyugtalanság között. A választásokról szólva, a nála már megszokott modorban tagadott minden visszaélést a kormánypárt részéről. Ellenben a vesztegetéseket a néppártra akarta tolni. Megvédte a néppártot a kormány és pártja részéről már ismeretes módon felekezettüldözéssel, sőt még panszlavizmussal is.

A néppárti képviselők megbotránkozva tiltakoztak a miniszterelnök ráfogásai ellen s a szavazáskor felháborodva kivonultak a teremből, hogy ne szavazzanak a többséggel.

A néppárt különösen azért vonult ki a szavazáskor a teremből, mert Bánffy bizalmi szempontból kérte a költségvetés meg-szavazását.

A törvényszéki palota építése.

A Nagyváradon emelendő törvényszéki palota építését Schiffer Miksa budapesti építésznek adta ki az igazságügyi miniszterium. Az eredeti tervzet szerint a monumentális palotát két részletben építenék ki. Előbb a József-utcán levő nagy kertbe eső részt emelnék fel s mikor ez készen lenne, a Lónyay-féle házból átköltöznének a törvényszék az új épületrésztbe és akkor bontanák le a régi rozoga épületet, hogy helyére a palota másik részét építsék. Így még hosszú ideig a mai nyomorúságos állapot még fokozottabb mérvben megbénítaná a törvényszék gyors működését. Sokkal helyesebb volna, ha az egész építkezést egyszerre, felényi idő alatt lehetne keresztül vinni. Ez úgy a városra, mint a törvényszékre és a vállalkozó ezégre nagy előnnyel járna. A vállalkozó ezég megbízottja kérvényt intézett a városi tanácshoz, amelyben kifejti azokat az előnyöket, a melyek a gyorsabb építkezés által elérhetők és kéri, hogy Nagyvárad városa engedje a törvényszék részére, míg az új palota építése tart, a régi reáliskola helyiségeit és a központi községi iskola emeletes épületét. A kérelmet a tanács kész teljesíteni akként, hogy, megfelelő bérösszegért, a régi reáliskola épületét és volt községi polgári iskola rajztermét a törvényszék elfoglalja az építés tartamára, — ha ezt a törvényszék is megfelelőnek tartja. Mint értesültünk, a helyiségek ugyan nem a legkényelmesebbek a törvényszék részére, de azért készséggel fogadják a törvényszéknél is a kérdés ilyen megoldását, mert ezáltal elérik azt, hogy jövőre már az egész törvényszék és a járásbiróságok beköltözhetnek diszes új otthonukba.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január 21. A nagyvárad kath. kör matinéja.

Február 10. A »Szabadság« sajtópere.

17. Bittner Ferenc sajtópere Szügyi József ellen.

* **A budget szó eredete.** Most, az állami költségvetés tárgyalásánál aktuálissá lett a budget szó etimológiája. Ki is van már nyomozva a családfája világosan, akárcsak egy nagy történelmi familiáé. A budget szót eszerint a parlamenti szótár az angolból vette ugyan, mégis kétségtelen, hogy ez viszont a francziából kölcsönözte. »Budget« az angol nyelvben annyit jelent, mint a »király pénztára«. »Királyi kincstár« és »boutte« régi francia szóból származik. Ez a szó kis erszényt jelent és a burgundi nyelvjárásban ma is meg van bouttette alakjában. Angolosan kiejtve lett a francia bougette-ből budget. Eredetileg azt a bőrcsákót jelentette, melyben a kincstári bevételekről és kiadásokról szóló kimutatásokat a parlamentbe vitték, később azonban a tarsolyról átvitték a tartalomra és nem a zacskót, hanem a költségvetést jelölték vele. Ezzel az értelemmel vették át a többi országok is. Egyébiránt ami nyelvünkben is ilyen forma jelentése van a t á r c z á n a k, ha pl. miniszteri dolgokat értünk alatta, honvédelmi tárcza jelenti, honvédelmi minisztérium összes ügyeit. Egyszerű költői metonymia az egész, a hivatal, vagy a személy helyett a tárgy és az eszköz. Épigy használjuk e szót i s k o l a s z é k, e helyett, hogy az iskola tanácsa, vagy tanácsosai. Őka pedig a nyelv képletes ereje és természeté.

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Nagy János berettyóújfalui kir. járásbírói joggyakorlatot a nagyvárad kir. törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

* **Kerelem a kath. kör dalárdájának tagjaihoz.** Felkérem azon urakat, kik közreműködésüket a kath. kör matinéjén előadandó énekdarabokhoz megígérték, hogy ma este 6 órákor a kör helyiségében tartandó próbára megjelenni sziveskedjenek. K e r s c h Ferenc.

* **III. Béla királyunk esontjai.** Török Aurél dr. az antropologiai intézet igazgatója ezeltől 13 évvel folyamodott a kormányhoz, hogy III. Béla királyunknak és nejeének esontjait, a melyeket 1848-ban találtak Székesfejérvárott, és a nemzeti muzeum régiséggyűjtőjébe, onnan pedig 1862-ben Pálffy Mór gróf helytartó rendelkezése a Mátyás templomba helyezték el, adják ki neki tanulmányozás végett. A kérelmet teljesítették. Török Aurél dr. az ereklyéket intézetébe vitette és tanulmányozta, majd értekezést is tartott róluk az akadémiában. A Mátyás templom azóta fölépült, a tanulmányozásból is elég lehetett már, de a csontok nem jutnak hozzájuk méltó helyre, a hol megtalálhatnák az örök nyugalmat. A dolog szóba lett hozva többször, a sajtóban, az akadémiában és Petőfi-társaságban egyaránt, csak a kormány, a mely a csontokat kiadta profán tanulmányozásra, nem akart tudni arról, hogy azokat vissza is tétesse, bizonyára nagyon el lévén foglalva folyton. A »Magyarország« most újból feleleveníti a királyi ereklyék kérdését, melyet legelőször az »Egyházi Közlöny« hozott szóba, a millenniumi nemzeti feladatok egyike gyanánt jelölve meg ezen egyik jelentékeny Árpádházi királyunk feltalált földi maradványainak illő elhelyezését, mely célra különben dr. Török Aurél a Mátyás-templomnak, az angol Westminster mintájára egy nemzeti pantheonná való átalakítását sürgeti.

* **Nem polemia.** Nem találunk éppen felűnt abban, hogy a fővárosi liberális sajtó chorusával együtt helybeli lapársunk, a »Szabadság« is magasztalja Komlóssy kanonokot, aki néhány év előtt még antiszemita igazgató volt. Igaz, hogy akkor minden tehetséget megtagadtak tőle, akárcsak most Zelenyáktól vagy Asbóth-tól (akit Andrássy Gyula vitt magával Bécsbe a külügyminisztériumba!) — de hát

mindegy; vagy tehetséget is kapott azóta Komlóssy a kanonoksággal, vagy megváltozott a liberális lapok izlése. E felől most ne vitatkozzunk. — Csak azt akarjuk egyuttal kérdeni a »Szabadság«-tól, hogy: hol és mikor szentelték kanonokká Komlóssyt? Mert felszentelt papról vagy felszentelt püspökről tud a kanonjog eleget, de **f e l s z e n t e l t k a n o n o k r ó l** nem. Gratulálunk a felfedezéshez!

* **Kitüntetett író.** Egy jeles író kitüntetését hozza a hivatalos lap. Király ő Felsége W o h l Janka írónőt, az irodalom terén kifejtett hasznos munkáit elismerésül a koronás arany érdemkeresztel tüntette ki.

* **A vidéki hírlapíró-szövetség helyi bizottságának tagjait tisztelettel föl hívom,** hogy sziveskedjenek ma délután 1/4 órákor a »Bazár« éttermében megjelenni. Nagyvárad, 1897. január 21. Tisztelettel L o v a s s y Andor elnök.

* **A nagyvárad realiskola kitüntetése.** W l a s s i c s Gyula vallás és közoktatásügyi miniszter a nagyvárad áll. főrealiskolának külön leiratban köszönetét fejezte ki ama kitűnő gyakorlatokért, melyeket a főrealiskola ifjusága K a p p e l György tanár ur vezetése alatt a millenniumi tornaversenyen ő F e l s é g e előtt bemutatott. Egyszermind az iskolát egy rendkívül diszesen kiállított oklevéllel tüntette ki, mely gyönyörű keretbe foglalva az intézet tornacsarnokában fog elhelyeztetni.

* **Fóloszlatott levéltár.** A legértékesebb bécsi archívumok egyikét, a közös pénzügyminisztériumban levő udvari kamarai levéltárt legközelebb fóloszlatják, alkatrészeire szedik szét és a magyar ügyekre vonatkozó aktákat átvizsgálják Magyarországra.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra tegnap délután az oly korán elhunyt B á s s János keresk. iskolai tanuló hült tetemeit. A temetés a kereskedelmi felső iskola tanári kara, az intézet növendékei testületileg, a tanügyi férfiak és nagy közönség volt jelen. A gyászszertartást H o r v á t h Endre gör. keleti lelkész végezte. A háznál S u l y o k István ev. ref. lelkész is megjelent s megható szép beszédet tartott a koporsó felett. A kereskedelmi iskola növendékei nevében a háznál K o h n Kálmán, az olaszii temetőben pedig W e i n b e r g e r Kálmán, az elhunyt tanuló társai bucsuztak el az élete reményteljes szakában elhunyt derék ifjútól. A koporsót társainak és a rokonoknak koszorúi fedték. Béke poraira!

* **A város közegészségi állapota.** Hébe korba érdemesnek tartjuk felemlíteni, hogy miként áll városunk egészség dolgában s a főorvosi hivataltól vett és hiteles értesítésünket bizonyára szivesen veszi az olvasó közönség, szemben, a sokszor szérnyra kelő rémhírekkel. Járvány jelenleg nincs. Egyetlen difteritisz megbetegedés történt a nagyvárad hegyen, Makkos János 5 éves leánya személyében a múlt hét végén, ki már meg is halt. Bent a városban jelenleg is a legkedvezőbb viszonyok uralkodnak, ami felette örvendeztető. tekintetbe véve a mi mostoha viszonyunkat. Uralkodó körként a légzési és emésztési bajok fordultak elő.

* **A színház építés kérdése a tanács előtt.** Az elmúlt héten szavazta meg a városi közgyűlés, hogy a nagyvárad állandó színház építése 340,000 frt erejéig a meglevő regále kötvényekből fedezendő. Alig pár napra rá megérkezett a miniszter leirata, amelyben a színház terveit nem hagyja jóvá, mert fontos műszaki hibák vannak. Egyben kimutatja a miniszter, hogy 14,000 frttal több kerül a színház, mint a költségvetésben fel van tüntve s hozzá jön még a 12,000 frtba kerülő rámpák költsége. Most az a kérdés, hogy mennyiben érvényesítheti a város a szerződés azon pontját, amelyben a Fellner és Hellmer cég köte-

lezettséget vállal a színháznak 328,000 frtból való kiépítésére. Vagy ismét a közgyűlés elé akarják vinni azt az ügyet, hogy szavazza meg még a többletet is. Ugy látszik nagyon is hamar beigazolva lesz azoknak az állítása, akik ellenezték a színház építését, mert nem tartották végleges összegnek a 340,000 forintot. A városi tanács tegnap beszélte meg a miniszter leirata folytán beállott helyzetet a színház építésében s az összes terveket azzal adta ki B u s c h Dávid főmérnöknek, hogy a Fellner és Hellmer céggel együttesen eszközöljék a miniszter által kifogásolt műszaki átdolgozásokat.

* **Chimay hercegnő válópere.** Mialatt a szép szőke milliomos hercegné, aki megjelenésével egy pár napra izgalomba ejtette Budapestet is, sz. relmes czigányával ismeretlen helyen bujdosik, hogy háborítlanul élvezhesse azokat a drága pásztorórákat, melyekhez egy világraszóló botrány árán jutott, Charleroiiban megkezdtek annak a nagy szenzációjú válópernek a tárgyalását, melynek skandalózus leleplezéseit egész Európa várja kíváncsian.

A charleroi polgári törvényszék előtt tegnap kezdtek meg óriási tolongás mellett annak a válópörnek a tárgyalását, melyet Chimay-Karaman herceg Rigó czigányprimással megszökött neje ellen indított. A herceg személyesen jelent meg a tárgyaláson és két ügyvéd Delacroix és Aernaert között foglalt helyet. Az előre jelzett újabb botrányok miatt a törvényszék a nyilvánosságot kizárta, mire a herceg jogi képviselői zárt ülésben szenzációs leleplezéseket tettek a hercegnő életmódjáról, akiről többek közt elmondták, hogy Rigót a herceg ősi kastélya közelében elrejtve tartotta. Tekintettel az európai botrányra, melyet a hercegnő szökése okozott, a herceg a válás a z o n n a l i k i m o n d á s á t és a maga részére a hercegné vagyonából 85,000 frank biztosítását kérte.

Allain, a hercegné védője, enyhítő körülményekre hivatkozott és szemére lobbantotta a hercegnek, hogy csak pénze miatt vette el az amerikai milliomost. A törvényszék erre tanácskozássra vonult vissza és kevéssel rá az elnök kihirdette a határozatot, mely szerint a törvényszék a herceg azonnali válásra czélzó indítványát elvetette és a válópör tárgyalását újabb adatok beszerzése végett két h é t r e e l h a l a s z t o t t a.

* **Rimanóczy köztérátengedési ügye.** Mint már említettük, a belügyminiszter nem hagyta jóvá Nagyvárad városi törvényhatósági bizottságának azon határozatát, hogy Mészáros-utczán R i m a n ó c z y Kálmánnak 40 négyszög méter területet örökön át bocsát a köztérből. A miniszter ezen leirata szóba került a városi tanács tegnapi ülésében. Elhatározták, hogy felterjesztést tesznek e tárgyban a miniszterhez, a melyben kifejtik, hogy a szóban levő köztér a város szabályozását nem akadályozza és felsorolják Rimanóczy Kálmán érdemeit a város fejlődése körül. Különösen kiemelendő a vízmű létesítése tekintetében tett bőkezű adománya Rimanóczynak, a mely által lehetővé vált olyan vízművet építeni, amely az egész országban ritkítja párját. Rimanóczy tudvalevőleg a vízműtelepül szolgáló helyei 15,000 frtért adta a városnak, de a csinos összeget a városi árva háznak, a Szent-Vincze intézetnek és az iparos menháznak adományozta. Ismételve kérni fogja a tanács a közgyűlési határozat jóvá hagyását.

* **Az öngyilkossági kísérlet oka.** Balla Kálmán aradi színész öngyilkossági kísérletének okául az »Arad és Vidéke« anyagi zavarokat hoz föl s a következőket írja: »Ugy élt, mint valami grand seigneur s a fizetése épen nem állott arányban a költségeivel. Alig ezeröt száz forint jövedelme volt, mikor Ostendba ment nyaralni. Igaz, hogy pár száz frankot nyert a játékban, de ezt egy hó alatt elnyelte az emsi fürdő, a párisi kirándulások, meg az

olaszországi ut. Nagyon gyakran megfordult Budapesten is, ahol ilyenkor ismert alakja volt a legegészségesebb helyeknek. Vidéki színész létére nagy könyvtárt tartott s a legutóbbi belgiumi utjából hozott gyűjteményei és emléktárgyai is nagy értéket képviselnek. Még előkelő színésznél is szokatlan nagy ruhátára volt s a toaletteiket rendszeren Párisból hozatta. A múlt évben ugyan már eltűntek gyémántjai, amelyekkel azelőtt feltűnést keltett, — de még a legutóbbi napokban is ugyiszólva korlátlan hitele volt. Aradon pl. a legelőkelőbb körökben forgott s ezeknek a segítségével könnyen hozzájárulhatott volna két akkora kölcsönhöz is, mint a mennyivel ügyeit rendezhette volna. Ugy látszik, nem akarta igénybe venni aradi barátjainak a szolgálatkészségét.*

* **Beivott ezüst kanalak.** Kocsis Imre az illető, ki ezt a hőstettet véghez vitte. Egy nagyváradai orvosnál inaskodott s úgy a délutáni mosogatás alkalmával megtévedt a keze s a helyett hogy a tálcára tette volna, kabátja zsebébe csuszaltta és rövid idő múlva értékesítette. Hanem rájöttek, mert éppen abban az időben kevés pénzt sejtettek az egyenruhás gavallérnál s nagyon csudálkoztak, hogy be tud rugni a hideg víztől is. Később aztán észrevették a kanalak körül leledző hiányosságot s kísült, hogy Kocsis nevű inas kezelte el. Feljelentették s valószínűleg rövid idő múlva az állam kegyerén gondolkodik a beivott ezüst kanalakról.

* **Harminezkét gyermek anyja.** Egy Helm nevű neulerchenfeldi munkás feleségét ritka módon áldotta meg gyermekekkel az Isten. Husz esztendő alatt harminezkét gyermeket hozott a világra. Háromszor szült ikreket, hat ízben három, két ízben pedig négy gyereke született egyszerre. A gyermekek közül huszonhat fiu, hat pedig leány volt. Valamennyien élve jöttek a világra, de nagy részük rövid idő múlva meghalt. A harminezkét gyermek közül még életben van tíz fiu és két leány. Érdekes, hogy a statisztika szerint 15 millió születési eset közül csak 32 esetben fordult elő az, hogy egy asszony egyszerre négy gyermeket hozzon a világra.

* **Botrány a Bazár-szorosban.** Tegnap egy kis inasgyerek ment a Bazárszorosban. Fején egy kosár fát vitt s ezt látva egy hetes féle legény, a fát leütötte fejről s amiért a gyerek szidkozódni kezdett, neki ment s a földre teperte és összetaposta. Mikor aztán látta, hogy jön a rendőr elmenekült. A kis fiu jelentést tett a kapitányi hivatalnál.

* **Madarak repülése.** A madarak vándorlásáról még egyre jegyeznek fel érdekes megfigyeléseket. A vándorló madarak általában magasan repülnek, Gaetke szerint a darvak 15—20 ezer láb magasságban repülnek. A csillagászok szerint ez a magasság 18 ezer lábat tehet. A kis madarakról az a mese terjedt el, hogy daruháton utazzák át a tengert. Ez a mende-monda nem felel meg a valóságnak, mert a kicsiny madarak is csak a maguk szárnyain repülnek s a hosszú uton sokan el is pusztulnak közülük. A madár a tenger fölött gyorsabban repül, mert szárnyainak csapása egybevág a hullámok ringásával.

* **A távirat-kihordók kerékpáron.** Minden időnek meg van a maga felkapott iránya. A mai korban, ha nem is mondja, de azt az elkoptatott elvet tartja nem csak az angol, hanem minden előrehaladottabb nép, hogy az idő pénz. A lázas gyorsaság ural mindent. Nem csoda tehát, hogy az utóbbi találmányok kilencztedrésze a villanynyal — meg a biciklivel foglalkozik. Ez utóbbit már nem csak sport-ból használják, de ott találjuk a legkomolyabb dolgoknál, mint pl. a hadsereg. A hegyek közé eldugott falvak lakói sem vetnek már ijedtökben keresztet, s nem jósolnak jégverést, kolerát, ha egy-egy ilyen kétkerekű ördög végig siklik a falu egyetlen utcáján. Lassankint a városok utcái benépesülnek a kerékpárral. Kezdi a kétkerekű masinát praktikus célokra kihasználni. A fővárosban postások, távirat-kihordók ezeken röpitik gyorsan a híreket a közönségnek. Nagyváradon is nemsokára megjelennek a kék uniformisba bujtatott kerékpárosok.

Schöpflin Ágoston posta-táviráda igazgató hozza be az újítást, hogy minél gyorsabban kiszolgálhassák a közönséget. Egyelőre két távirat kihordó kap Nagyváradon kerékpárt s azzal száguldják ke a várost. A táviráda kihordók már gyakorolják magukat a biciklin.

* **Fiatal gyilkos.** Brünnből távirják a következő borzasztó esetet: A pozoriczi heti vásáron Becker postamester nyolcz esztendő fia revolverrel agyonlőtte egy csizmadia mesternek tizenegy éves gyermekét. Hogy miként jutott a fiatal gyilkos a veszedelmes fegyverhez és mi volt a közvetlen oka tettének, azt a vizsgálat fogja megmutatni.

* **Elfogott tolvaj.** Tété és Mihály bihar-megyei nagylétei illetőségű paraszt ember azok közé a száználmas lények közé tartozik, akik el tudnak lopni valamit, de nem elég ügyesek ahhoz, hogy elhárítsák magukról az elcsipést. A debreczeni vásáron vesztett rajta a turpisság. Prémés felöltöket lopott s a templom előtt próbálgatni kezdte. Egy szemfüles rendőrnek feltűnt ez és kombinálni kezdett, hogy miért is van ennek az embernek három kabátja, mikor egy is sok a mai meleg időjárásban. Megszólította Tété s uramat, ki habozott, himezett és hámozott, míg végre őszinte vallomást tett. Átadták az ügyésznek.

* **Uj vállalkozó iroda.** Schiffer Miksa építési vállalkozó Budapestről Nagyváradra Fő-utca Középegyházba tette át irodáját, hol a mai napon Janicsék József vezetése alatt megkezdte működését.

* **Czirkusz.** A Volpi lovarda igazgatója tekintettel az ujonnan szerződött tagokra, ma nagy High-Life előadást rendez, egybekötve nagy katonazene hangversenyyel, vonós hangszereken, melyet Hencsirek István karmester fog dirigálni. Ezen alkalom egyúttal az intelligenciák találka estélye lesz s a jegyek már a délelőtt folyamán megválthatók. E rendkívüli előadást olvasóink figyelmébe ajánljuk.

I R O D A L O M.

A Katholikus Hitvédelmi Folyóirat 1897. évi folyamának első száma a következő tartalommal jelent meg: 1897. Irta: T. Pelikán K. — A szöszék bűjtben, irta: Karkecz Alajos. — A hivatalos irály, irta: Agricola Rusticus. — A nemzetiségi kérdés és Krisztus vallása. A liturgia ellen, irta: Onokrotalusz. — Harcz egy kassal, irta: Schaeffer Antal. — Megtértek csarnoka, Ulenberg Gáspár. — Prot. Szemle. — Angol hazugságok, avagy hogy lehet hasból beszélni? A várandós Mariologium. — Irodalom. — Vegyesek. — A jó nagybácsi. Kath. regény egy iv. Kulturharcos korunkban az apologatikus folyóiratok missiót teljesítenek. A Kath. Hitvédelmi Folyóirat már a IX-ik éve harszolja az egyház harszát a szókimondás bátorságával. Ajánljuk az elterjedt folyóiratot. Ára egész évre 4 frt, fél évre 2 frt. Megrendelhető: Pozsony, Ferencziek tere 1. sz.

S P O R T.

* **Vadászat Berettyó-Ujfaluban.** Érdekes vadászat folyt le hétfőn és kedden Berettyó-Ujfaluban. Nagy hajtó-vadászatot rendeztek, melyen mintegy 60 uri ember vett részt a környékről. Temérdek vad került terítékre, este aztán nagy lakomára gyűltek össze. Hideg idő esetén a vadászatot a község intelligens közönsége újból megismétli, buzdítva az elért siker által.

TANÜGY.

Ipariskolánk az ezredéves kiállításán. Az ezredéves országos kiállítás közoktatásügyi pavillonjában városi ipariskolánk szakszerű rajzaival, a fokozatos tanmenetet osztályonként feltüntető dolgozataival képviseltette magát. E költségek fedezésére az ipartanodai bizottság tudvalevőleg 500 frtot szavazott meg. Ez összeg felhasználásáról Szűcs Ignác igazgató a bizottsághoz tegnap terjesztette be jelentését, melyből kitűnik, hogy a kiállítás költségeire 303 frt 32

kr. használt fel, míg 50 frtot rajzminták cacherozására, 46 frtot pedig fizikai tanszerek beszerzésére fordított. Az ezután fennmaradó 100 frt 68 kr. tehát felesleg, mely — tekintettel arra, hogy ez iskola 27 egyenrangú társa közül egyedül nyerte az elsőrendű díjat — annál nagyobb értékkel bír. A többi intézeteknek nagyobb összeg állt rendelkezésükre s azt fel is használták.

MULATSÁG.

Zenekedvelők estélye.

— Január 20. —

A nagyváradai zenekedvelők tegnap fényesen sikerült estélyt tartottak a Zöldfa disztermében.

A dalárda adott gazdag tartalmu s izlősen összeválogatott műsort elő oly határozott precizitással, élénkséggel és kiváló finom árnyalással, hogy a hallgatóság önkéntes tapsviharban tört ki s minden egyes nótát megismételtetett. Kit dicsérnek valjon leginkább e tapsok; — nemde a kitűnő mestert, *Beleznay* Antalt, ki oly buzgón fáradozik, hogy a városnak egy remek dalárdát tartson fenn.

Legnagyobb siker az »Édes lánykám« című, *Beleznay* által szerzett dalt koronázta, mely legtöbb alkalmat szolgáltatott, hogy a dalkar mindenképpen kitüntesse magát. Különösen a hatalmas basszus és fülbemászó tenor vált ki. Nagy sikert ért el a »Hajós dal« is és minden egyes darab.

A műsor különben a következő volt:

1. Dalár induló: Kunert Ede.
2. Édes lánykám: Beleznay Antal.
3. Vadász dal: Lányi Ernő.
4. Naptól virit: Palotássy.
5. Hajós dal: Eckert.
6. Gondülő. Bortal: Flotow.
7. Népdal csoport.

A műsor után tánczra kerekedett a fiatal-ság s kitűnő kedvvel járták késő éjjelig.

A szép mulatságon jelen voltak:

Asszonyok: Szolesányi Hugóné, Nagy Ignáczné, Dús Lászlóné, Papp Lajosné, Szichert Edéné, Szücs Gézőné, Gutman Józsefné, Gáll Lászlóné, Bohacs Vinczéné, Tóth Zsigmondné, Zicher Antalné, Berger Sámuelné, Germán Károlyné, Oláry Istvánné, Fehér Dezsőné, özv. Mirgay Györgyné, Sziládky Ernőné, Vértessy Arnoldné, Soltz Józsefné, Becskay Arthurné, Recht Ignáczné, Létan Jánosné, Szücs Izsóné, Szemes Imréné, Irsa Ferenczné, Krizler Ferenczné, Goszler Henrikné, Lintner Kálmánné, Liptay Lászlóné, Kalmár Illésné.

Leányok: Sipos Elza, Nagy nővérek, Sebő Anna, Rohacs Vilma, Soltész nővérek, Szokol Margit, Mirgai Vilma, Domokos Mariska, Weisz Laura, Diószeghy nővérek, Gál Mariska, Karger Rózsika, Rozslay Etta, Szemes nővérek, Goszler Irma, Guttman Margit, Sziládky nővérek, Szántay nővérek, Stark Róza, Szolesányi Olga, Makkai nővérek, Zicher Paula, Recht nővérek, Gáll Piroška, Irsa Vilma, Krizler Gizella, Metzinger Mariska, Nozáky Gizella, Gráf Mariska.

A zenét Dula Miklós pompás zenekara szolgáltatta.

Jogász kolon-bál. A jogász kolon-bálra tegnap küldte szét a meghívókat a rendezőség. Rövid idő alatt már második alkalom lesz ez, a melylyel jogászaink bebizonyítják, hogy régi hírnevükön nem engednek csorbát ejteni. Az az elégedettség, mely közönségünk körében a jogász bált követte, garantiát nyújt arra, hogy ez a bál is jól, sőt mi több még fényesebben fog sikerülni. E bál a Zöldfában lesz e hó 27-én. A meghívó szövege a következő:

A nagyváradai kir. jogakadémia polgári colonestélyeinek befejezéséül segély egyletük javára 1897. január hó 27-én a Zöldfa szálloda termeiben colon-bált rendeznek, melyre kívül czimzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség: *Algy Vilmos, Bartha Dezső, Barthos Elemér, Bárdossy Ferencz, Benkő Ernő, Bige Sándor, Dallos Mór, Gyenge Béla, Kenéz Sándor, Küttel Károly, Lakatos József, Löwy Mór, Millye Gyula, Miskovszky Jenő,*

Órley Dénes, Podhraczký Rezső, Puskás L. Béla, Thury László, Wertheimstein Henrik. Belépő díj személyenként 1 frt. A tánc kezdete 9 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

Olvasóköri bal. Így farsang táján minden kaszinó kitez magáért és rendez egy-egy bált saját könyvtárak javára. A *micskei kaszinó* a jövő hét szombatján tartja meg táncestélyét a kaszinó helyiségében felterítéssel. A meghívókat szétküldték.

Farsangi naptár.

- Január 22. Benő Bálint tilinkó hangversenye a »Sasban.«
- » 23. A tisztikar zeneestélye a Kereskedelmi Csarnokban.
- » 24. A várad-velencei reformátusok bálja a Zöldfában.
- » 27. Jogász Colon-bál a Zöldfában.
- » 30. Tiszti estély a Kereskedelmi Csarnok helyiségében.
- » 31. A 48-as Népkör bálja a Zöldfában.
- Február 2. A román ifjak hangversenye és táncestélye a Sasban.
- » 6. A Réti Népkör bálja a Zöldfában.
- » 27. Tiszti estély a Kereskedelmi Csarnok helyiségében.

REGENY-CSARNOK.

Jón, rosszon túl.

(Uri morál.)

13

HERBERT M. után Dr. MARGITAI.

— No ez már mégis eszeveszett pletykaság; — kiált föl Andy türelmetlenül, ott hagyva a két hűlgyet. Nénje azonban észrevette milyen hatást tett Andyra beszédje s teljes mértékig elégedve az eredménnyel. Andy sohase tudná elhatározni magát, hogy beteges, pláne ideges nőt vegyen el.

Hanem azért Am Ring asszonynak szeme szája elállana bámulatában, ha látná, hogy dől neki Andy a falnak s hogy küzd mind hiába gyöngesége ellen. Egyáltalán nem képes hallgatni, ha bármely nő öngyilkosságát emlegetik előtte. Az epileptikus rohamokban azonban nem hisz, mert azok egyáltalán nem illenének tervei keretébe.

Tervei ugyanis hovatovább szilárdabb alapot öltenek. A felületességgel, a fecsegéssel, czéltalan életmódjával torkig van, hisz eddig igazán olyan volt mint a toll, melyet a szél kénye kedve szerint hány vet. Most már igazán meg akar házasodni s élni másokért.

Persze oly csüggeteg és batoratlan ebben a dologban, mint a husz esztendősen lenne, pedig a kívánság már oly mély és erős gyökereket vert szívében, hogy lehetetlennek látszik előtte kitépni azt.

Hanem azért, dacára rokonai epés megjegyzéseinek, nap-nap után ellátogat a szép kis villába s Johanna egy jó barátónő meleg szívességével fogadja. Még az sem árt barátságuknak, hogy a fiatal leány mindinkább látja az ösvényt, mely annyira ellenkező nézetek életfelfogásuk között tátong. Hiszen Andy beismeri, hogy Johanna magasan áll föllette s hogy ő oda sohasem emelkedhetik föl; azt is bevallja, hogy ő sokszor nyughatatlan és boldogtalan: Johanna tehát nem lett volna nő, ha azt nem hiszi, hogy ő van hivatva Andynak vigasztalást nyújtani. Különböző dacára szeretetreméltóságának, ami személyes ügyeit, érzelmeit illeti, Andynak mind eddig nem sikerült bármit is észrevennie.

Egy szép délután ismét együtt voltak a salonban, hol bizalmas félhomály uralkodott; Müllerné és Andy egy asztal mellett, Johanna a zongoránál.

— Ime egy újabb szerzeménye szegény barátomnak, — kezdé Johanna — szerelmi dal. Szegény barátom, mindent csak képzeletben élhet át.

Ezzel kedves mély hangon rákezd:

Wie lange die Liebe dauern wird,
Sollst Liebster du nicht fragen —
Wann sie von hinnen fliegen wird,
Kann ich dir noch nicht sagen.

Doch dauern wird sie sicherlich
Bis das du mir —
Geküsst jedwedens goldne Haar —
Das schwör' ich dir.

Andy fölugrik és a zongorához siet, most már látja, érzi, hogy az a nyomorék szerelmes Johannába s föltámad benne a föltékenység.

— Nagysád elővigyázóbb lehetne ismeretiségeivel! szól duzzogva s először mutatja Johannának azt a mérges arcot, melylyel annyi keserű órát szerzett rokonainak.

Johanna rögtön megérti Andy szándékát s egész vörös lesz harag és szégyentől.

Uram! szól aztán erőt véve magán — barátain eléggé ismernek engem, hogy őszintén minden mellékgondolatok nélkül tekintsék barátságomat. Terveimet is tudják, hogy a többi közt változhatatlan elhatározásom az irgalmas nővérek közé lépni.

Andyt majd a guta üti meg bámulatában.

— Ez nem lehet igaz szándéka, — kiált föl — van a világon is elég nagy és szent misszió, amely betöltésre vár. Higyje el, nagyobb jótétemény egy lelkileg tönkrement embert meggyógyítani, mint szegény ismeretleneknek sebeit kötözgetni. Johanna, ha tudná...

Szerencsére Müllerné éppen ekkor lép be, jelentve, hogy öt felé jár az idő s így készülni kell az obermaisi kirándulásra, melyet Am Ring asszony és leánya társaságában fognak megtenni.

(Folyt. köv.)

T A V I R A T O K.

Igazolt mandátum.

Budapest, január 20. (Saját tud. távirata.) A bíráló bizottság ma tárgyalta *Matyasovszky* rózsahégyi mandátumát. Hosszabb tanácskozás után *Matyasovszkyt* igazolták.

Carnot anyja meghalt.

Budapest, január 20. (Saj. tud. táv.) Carnotnak, a francia köztársaság tragikus véget ért érdemes elnökének anyja ma Párisban meghalt.

A népszerűtlen konzul.

Budapest, január 20. (Saj. tud. táv.) Ajaccióból távirják, hogy miután az angol konzulnak, Drommonolnak elutazása mára volt kitűzve a tömeg újabb tüntetést rendezett ellene, fűtyülve, kiabálva járta be az utcákat és éktelen szidalmakba tört ki az angol konzul személye ellen.

Földrengés Ázsiában.

Budapest, január 20. (Saj. tud. táv.) A föld alatt működő vulkanikus erő, mely amult héten hazánkban is több helyen életjelt adott magáról, Ázsiában nagyobb erővel tört utat magának a föld alól. Teheránból jelentik, hogy Abu-Ser nevű perzsa városkában és a perzsa öbölben fekvő Kiem szigetén e hó 11-én heves földrengés volt, mely nagyon sok ember életét követelt és számos épületet döntött romba. A rettegés általános.

Véres harc bányászok és csendőrök között.

Temesvár, január 20. (Saját tudósítónk távirata.) *Anina* bányán ezernél több bányász fellázadt az új nyugdíj- és bérszabályzat miatt, mely rájuk nézve hátrányos. A felbőszült tömeg az *irodát lerombolta*. A csendőrség nem bírta megfékezni a nagy csoportot, a mely követ dobálta a csendőrséget. *A csendőrhadnagyt egy követ súlyosan megsebesítették*, mire a csendőrök többször a tömeg

közé lőttek. *Nyolcz férfit és két asszonyt agyonlőttek*, több bányász megsebesült. Katonáság vonult a lázadás színhelyére.

Anina, január 20. (Saj. tud. táv.) Ma este a többi bányászok is csatlakoztak a zendülőkhöz. A helyzet felette veszedelmes; a katonaság és zendülők összeütközésétől félnek.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlőhegye'nk rekonstrukciója.

— A hegyi választmány ülése. —

A nagyváradi hegyek a nagy pusztulás után ismét kezdenek fejlődni, virulni, a letartott, tengerivel beültetett járásokban mind nagyobb tért foglal s pompás borág s most már erős a remény, hogy egy évtized alatt nagyrésze be lesz telepítve szőlővel a nagyváradi hegynek.

Az öntudatos, szakszerű haladásáért e tekintetben, a gazdákon kívül első sorban a hegyi választmányt és a hegybírót illeti a dicséret.

A hegyi választmány tegnap délután ülésezett a városháza kis termében.

Jelen voltak: dr. Sipos Árpád elnök, Schadeberg Béla, Bordé Ferencz, dr. Molnár Imre, Serdült Bálint, Tichy Gyula, Daday József, Csobánczy Lajos, dr. Kutiák Ágoston, Wiener Jenő, Márkus János hegybíró stb.

Első sorban felolvasták a hegybíró jelentését. E szerint a közbiztonság a hegyen jó volt, büncselekmény nem fordult elő. A közegészségügyet egy halállal végződött difteritiszeset zavarta meg. Az óvintézkedéseket megtették. Január 1-ső óta született 3 gyermek meghalt 1.

December vége felé egy veszett kutya garázdálkodott s a kutyákat megmarta. Ezeket kipusztították s a többire 40 napi zárlat van elrendelve.

Az időjárás kedvezett a föld forgatásnak, de a sok eső az utakat megrongálta. A kavicsoltatás iránt a hegybíró megkereste a főmérnököt.

A jelentést tudomásul vették.

Ezután a városi amerikai szőlőtelep 1896. évi kezeléséről szóló jelentését olvasták fel az elnököknek. Az érdekes jelentés szerint fás oltás 230,000 drb, a minek 60—70%-a megfakadt; de a vetési bagoly-pille ez évben is pusztított. Mintegy 106,000 drb maradt mégis meg. Ehhez jön az előbbi évben oltott s 1896-ban gyökeresztett 21,000 darab zöldoltás. Eladásra került 94,307 fás és 20,825 zöldoltás; 62 szegény gazda között 180 drbjával 11,000 drb oltást ingyen osztottak ki. Ha a másutt dívó árukat számítjuk, az eladásra készen állott oltások bőven fedezték volna a telep összes költségeit, de a város a közszélt tekintve olcsóbban adta az oltásokat a gazdáknak s így is meghaladják a bevételek a kiadásokat, sőt ez évben már tiszta jövedelme van a városnak a telepből.

Nem is keli a telepet tovább fejleszteni, mert már nem észlelhető a nagy kereslet. A gazdák nem mind váltották ki a reájuk eső oltványokat; a minek oka részben az, hogy egyes gazdák saját telepükön termelnek oltványokat, részben pedig a szegénység. A fennmaradó oltványokat az érmelléki gazdáknak adják el.

A telep kezelési költsége 7718 frt 88 kr, volt. A bevétel pedig 8818 forint 20 krajczárt tett ki.

A telepen 79,000 drb. zöld oltás készült s ebből gyökeresztésre megmaradt 40,000 drb. Ez évben 200,000 drb. alanyra van kilátás, ami nem elégséges.

Ezután a jelentés kiterjeszkedik az elnök által javasolt s a kormánytól kért évi 2000 frt segély megadásának módzataira. Kikötötték, hogy szegény gazdák között évenként 10—15,000 drb. oltványt ingyen osztassanak ki; a hegybíró és vinczellér megfelelő jutalmazásban ré-

szeszülhessenek; az első évre 50,000 drb. gyökerezes ripária portalis alanyt adjon az állam. Ugy a segílyt, mint az 50,000 ripáriát sürgesse meg a tanács.

Végül elismeréssel emlékeznek meg a jelentés a hegybíró működéséről, akinek s utána a a vinczellérnek érdeme, hogy a telep a mai nívóra emelkedett. A hegybíró részére 200 frt, a vinczellér részére 100 frt jutalomdíjat kér dr. Sipos Árpád elnök megadni.

A jelentést örvendetes tudomásul vették s a tanács elé terjesztik.

A telep-kezelő bizottságot az eddigi tagokból alakították meg s dr. Sipos Árpád elnöknek köszönetet szavaztak.

Néhány apróbb ügy elintézése után az ülés véget ért.

Kisebb szőlők megújítása.

Néhány holddal bíró szőlőgazdáknak, mint legmegfelelőbb megújítási módot, a zöldoítást ajánljuk.

Ajánljuk különösen azoknak, kiknek ereszénye nem oly duzzadó, hogy kész gyökerez ojtványokat vehetnének. Gazdag természetesen, legkönnyebben célhoz jutnak, ilyenek beszerzése és ültetése útján s így mindenesetre a legrövidebb idő alatt egyenlően diszlo, foltozásra nem szoruló szőlőtelephez jutunk.

Ámde Magyarország elpusztult szőlőgazdáinak nagy tömege épen szegény kis birtokosokból áll, kik legjobban rászorulnának a szőlő jövedelmére. Egyedüli kenyerünk, támaszunk volt e jövedelem. Ezeknek nincs pénzük drága ojtványokra; ezeknél ólomlábban halad a regeneratio; ezeknél úgy az értelem mint az anyagi tőke hiányzik ahhoz, hogy zöld ágra vergődjenek.

Mig a közép és nagybirtokosság immár mindenfelé gazdagon termő és jövedelmező szőlőben gyönyörködhetik, mik mint a filloxera-vész felett kivívott megaonyi diadalmi zászlók büszkén hullámanak a hegyek lejtőin, addig a szegény kisbirtokos többnyire összetett kézzel, szoruló szívvel, nyomorral küzdve kénytelen ama jobb jövőt várni, mely talán majd csak neki is meghozza a boldog kibontakozást, midőn kis, de értékes szőlőföldje után — mely gazdaságilag kezelve mítsem, vagy alig valamit jövedelmez — tisztességgel meg fog tudni élni.

Tagadhatatlan, hogy itt legtöbbet lendíthetne a kisbirtokosok helyi szövetkezete. Majdnem minden ügy diadalát az emberek társulása, vállvetett közös munkája biztosítja, még inkább áll ez azonban a szőlőtelepítésről, hol annyiféle ellenséggel és kíváncsalmmal szemben az egyes birtokos alig boldogul. Gyorokon (Arad-megyében) van egy vesszőtermelő szövetkezet, mely az 1885-ik évben alakult, melybe minden belépő kis gazda 1 frt 60 krt. s azontul 12 éven át minden hold után ugyancsak annyit fizet be. A szövetkezet célja a tagokat könnyen hozzáférhető és olcsó szőlőveszőkhöz juttatni. Ezen kereskedelmi törvényszékileg is bejegyzett kis szövetkezet már nemcsak megoldotta feladatát, amennyiben tagjai a virágzó szőlőkkel rendelkeznek, de már annyi vesszőt termelnek, hogy ők adnak el.

Ami magát a telepítési módot illeti, annak ép úgy olcsónak, mint sikeresnek kell lenni. Ilyen a zöldoítás.

A zöldoítás előnyei a következők:

1. Mig a helybenvaló fásajtáshoz csak férfiakat alkalmazhatunk és pedig olyanokat, kik e mesterségben hosszas gyakorlat által kellő jártasságra tettek szert s ha ilyenek — tekintettel ezen ojtás igen fáradságos és feszült figyelmet igénylő keresztülvitelére — naponta egyenként 50 darab ojtást készítenek, ugy az eredményt keveselnünk nem szabad: addig a zöldoítás oly tiszta, oly könnyű és gyors munka, hogy azt nők, fiatal leányok is játszva megtanulják, örömmel, nagy kedvvel végzik s egy ügyesebb ojtó naponta 200, 300 sőt 400 ojtást is készíthet.

2. A fásajtásból, ha 50% megmarad, ugy az eredményt kedvezőnek kell mondanunk, ámde könnyen megtörténhetik, hogy 10—15% lesz a ogamzás, — ellenkezőleg a zöldoítás a szőlő legmegfelelőbb ojtási módja, hol a jó ojtó t e l e s sikert szokott elérni; itt b i z t o s r a dol-

gozunk; a megeredés 70—100 perczent közt változik; olyan ez, mint az alma, körte héj alá ojtása tavasszal: gyönyörűség az eredményt látni.

3. Mig a helybeli fásajtásnál a vad szőlőtökének szinte teljes megsemmisítése vagy legalább is agyonnyomoritása árán jutunk nemes szőlőtökéhez (ha ugyan jutunk) s ekkor is egy tőn csak egy ojtványhoz, addig a zöldoítás operációját alig érzi meg maga az alanytőke s egy tőn 3—5 szép ojtást nyerünk; mi lehetővé teszi azt, hogy két sor helyett csak egy sorba (minden második sort kihagyva) ültetjük az amerikai alanyokat s majdan helybe és a szomszéd sorba eszközölt ledöntéssel állítjuk be a teljes szőlőt.

4. A zöldoítás módszere mellett hézag nem lesz szőlőkben, egyenlő erejű tőkéknek lesznek; a fásajtásnál azonban vége-hossza nincs a foltozásnak: a meg nem eredt vadszőlő hol megfullad, hol évekig kell vele várnia, míg ismét beoítható s az ojtás egy része sohasem ered meg.

Van azonban egy számbavehető hátránya is a zöld ojtásnak, az t. i. hogy nincs mindenütt közel nemes szőlő, honnan a nemes ojtógalya beszerezhető volna. Minél közelebb van ugyanis a nemes szőlő s minél frissebben szedett vesszővel történik az ojtás, annál jobb sikerre lehetünk elkészülve. Hosszasabb szállítása ily nemes szőlőrengőnek kényes, sok körültekintést igényel. Azonban ma már hála Istennek alig van oly vidék, hol váltakozva termő szőlők ne volnának; nem ütközik többé nagy nehézségbe a nemes anyag beszerzése; a beszerzett rengők hűvös pinczében, jégveremben, vizes mohán (nem vízben: ebben megfeketedik) napokig eltarthatók. Vigyáznunk kell azonban arra, hogy midőn szállítás végett megszedetnek a nemes vesszők, még ott helyben, róluk a levelek levágassanak (a párolgás megállása végett) s csak a levél nyeléből maradjon minden levél helyén egy-egy darabka; hasonlóképen lecsapjuk a vessző felső kocsonyás részét s csak azon egy két szemet hagyjuk meg, mik az ojtáshoz alkalmasak. Ojtás alatt a nemes vesszők folyton vízben tartatnak.

Némelyek más kifogásokat is tesznek a zöldoítás ellen; így terhükre van a ledöntés, azt mondják, hogy az költséges és fáradságos; ez igaz; de mióta a filloxeravész beütött, fáradság és költség nélkül semmi uton módon sem lehet szőlőt telepíteni; a ledöntés költsége alig kerül többbe, mint amit érnek ama sima zöldoítások, mik mint feleslegesek levágnak s vagy más telepítéshez használatnak fel, amire kitűnően beválnak, vagy eladatnak. A kisgazdák maguk végezhetik a ledöntést. A helybenvaló ledöntés által korán termő tőkét nyerünk, mi a költséget bőven fedezi.

Mások azt mondják, hogy egyenlőtlenül vastagodik az alany és a nemes ág; ennek az az orvossága, hogy tulságosan ne levelezzük le a vadat, a szükségén túl ne korlátozzuk fejlődésében; — mások ismét azt, hogy a szél leterdéli az ojtványokat; ámde megérdemli a drága megeredt ojtvány a jó karót s a gyakori gondos kötözést, mi által a bajon segítve van.

Azt is felhozzák, hogy a zöldoítvány nem érik meg mindig tökéletesen. Napnak kitett szőlőhegyeken (csak itt terem jó bor) hol az ültetés nem túl sűrű, ha az ojtás idejében s nem túl magasán (60—100 cm. a legjobb) készített, — e panasz magától elesik. Szeptemberben különben is lecsonkázatlanak a zöldoítások, hogy a megmaradt rész annál jobban fásuljon és keménykedjék. Ahol az idejében készített zöldoítás nem érik meg őszi, az eldöntés idejéig, ott vagy hiba követtelet el, vagy nem érdemes szőlőt plántálni.

Az elmondottak után csak ismét ajánljuk a zöldoítást, főleg a kisebb birtokosoknak, kik — ha csak a vidék speczialis viszonyai mást nem javallnak (szénkenegezés, nagy és általános gyakorlata a helybeni fásajtásnak) a megújítás alkalmasabb módját hasztalan keresik, mely rendszer mellett jól forrott és tartós tőkékre számíthatnak.

Magáról a zöld ojtásról és telepítésről alkalmilag, máskor szólunk.

Mártonfalvi.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1896. jan. 19-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Ó buza 7.60 Uj buza 7.50 Kétszeres buza, 6.00—5.80. Rozs 5.90—5.80 Arpa 4.00—3.90 Zab 5.00.—4.80 Tengeri 3.40 uj 3.30 Borsó 16.— Lencse 18.— Bab 7.00. Köleskása 12.00 Burgonya 2.50. 100 kiló Lángliszt 14.00. Zsemlyelisz 13.20. Fehérkenyér liszt 12.70 Barnakenyér liszt 10.70 széna fuvarral 2.50. Szalma fuvarral 1.50 Szalonna 58.— 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa. bikk 3-10, tölgy 2-90, cser 3-30. 100 kiló marhahus —52. Öntött gyertya —54. Lámpaalaj —50. Egy liter bor ó 50, uj 40. Pálinka 36 szilvapálinka 85, szesz 85. Egy métermázsza kő-só 10.70, nyers fagygyu 24.—, olvasztott fagygyu 34.—, szappan 25.—, birka gyapju — magyar gyapju 00.—. Egy hektoliter ó-bor 34.— uj bor 23.—, mész 1.00, kemény faszén 1.80, puha faszén —, kendermag 7.20 köles 4.90 repce 11.00, dió 17.—, mogyoró —, aszu szilva 20.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 14, szalonna 64, sertéshus 52, juh-hus 34, veres hagyma 10, fog-hagyma 28, bors 1-10, paprika 1-50 barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny 0.00 mm. Luczernamag —. frtíg, 1 mm. Lóhere ——— 1 mm Burgondi —.

Marha ártáblázat 1896. január 19-ről egy pár első rendű jármás ökör 260—310 egy pár másodrendű jármás ökör 200. 250, egypár harmadrendű jármás ökör 120, 190. 1 pár fejős tehén 70—180. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 65—80 1 drb vágó tehén 150 kgr. 44—65, 1 drb. veres borju 9—15 1 drb. fél éves borju 16—26. 1 drb egy éves borju 23—40. két éves borju 32. 58. 1 drb. hizott sertés 42, 70. 1 pár fél éves 18. 24 —, 1 pár egy éves sertés 33 45, 1 pár két éves sertés 54 74, egy drb. jó igás ló 55 75, 1 pár ökörbőr 16—21. egy pár tehénbőr 12—15 borjubőr 4—5,— 1 pár ló bőr 7.—10. 1 pár juh bőr 0.00—0.00

Forgalmi kimutatás 1896. évi jan. hó 19-ről: Tiszta buza körülbelül 200 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 300 hltr, árpa 50 hltr. zab 100 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 400 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 160 drb, félhizott 200, sovány 280, süldő 330, malacz 180, hizott marha 12, jármás ökör 249, fejős tehén 175, borju 160, bivaly 9, juh és kecske 32 ló 207.

Terménytőzsde.

Budapest, jan. 20.

B u z a	őszre, bácskai	6.75	
	• őszre, északi	4.35	
	• október-novemberre, bácskai	8.—	
	• okt.-nov.-re északi	6.20	
R o z s	őszre bácskai	3.50	
	R o z s	őszre, északi	3.—
T e n g e r i,	okt.-nov.-re, bácskai	5.60	
	• okt.-nov.-re, északi	5.34	
R e p c z e	október-novemberre, bácskai	6.87	
	• okt.-nov.-re, északi	3.88	

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897 jan. 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	122 —
Magyar koronajárdék	99.50
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	123 25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	101 50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120 50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97 50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100 75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98 25
Magyar nyeresémi sorsjegy-köleső	152 50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy köleső	141.—
Oszták járadék papírban	101 60
Oszták járadék ezüstben	107 75
Oszták járadék aranyban	123 25
Tsztrák korona járadék	100 75
1860. oszták államsorsjegyek	146.—
Oszták magyar bankrészevény	958.—
Magyar hitelbank részevény	414 25
Oszták hitelintézeti részevény	375.—
Oszták-magyar államvasuti részevény	364 25
20 frankos arany (Napoleonador)	9 51
Német birodalmi márka	58.71
London vista	119.90
Páris vista	47 55
20 márkás arany	11.72

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen híres házi-szer ellentáll az idő megrövidítésének, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájda-
lomszűntető, bedörzsöléséért alkalmazzák kőszén-nél,
csuszánál, tagzsugatsánál és meghúléseknél és az orvosok
által bedörzsölésre is mindig gyákrabban rendelik. A
valódi Horgony-Pain-Expeller, gyákorra Horgony-Liniment
elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-
szer, melynek egy háztartásban sem kelleme hiányozni.
40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenként árban májdnem minden
gyógyszertárban készletben van; főraktár:
Török József gyógyszerésznél **Budapest**. Be-
vásárlás alkalmával igen óvatos-ak legyünk, mert
több kisebbbirtékú utaztat van forgalomban. **Ki
nem akar megkárosodni,** az minden egyes
üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegy-
zes nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.
RICHTER F. AD. és lársa, cs. és kir. udvari szállók, RUDOLSTADT.

cs.90-13-56

Uj vállalkozó iroda.
Schiffer Miksa

budapesti vállalkozó irodáját a mai na-
pon Nagyváradon Fő-utca (Középe-
19-1-0 házban)

m e g n y i t o t t a,

az iroda vezetésével **Janicsék József**
budapesti építés vezetőt bizta meg.

Csillag Anna személyesen az eladónő!!

ÉN CSILLAG ANNA

185 cm. hosszú Loreley-hajammal, melyet az általam feltalált kenőcs 14 havi használata után nyertem s mely az egyedüli szer a **hajkihullás** ellen, elősegíti a **hajnövést** s **erősíti a hajbőrt**; uraknál elősegít telt és **erős szakállnövést**. Rövid használat után ugy **a haj**, mint a **szakállnak** természetes színt és sűrűséget kölcsönöz és megóvja korai őszüléstől a legmagasabb korig. Ára egy tégelynek 1 frt., 2 frt., 3 frt. és 5 frt.

Naponta szétküldés az egész világba az összeg beküldése, vagy utánvét mellett.

CSILLAG ANNA BÉCS, I. Seilergasse 9. szám.

Csillag Anna fésű kezesség mellett törhetetlen ára 1 frt.

Csillag Anna hajkefe a legfinomabb ára 1 frt 50 kr.

Csillag Anna ö nagyságának!

Kérem alantí czimcme Kielmansegg grófné, kormányzó ö exellenziája részére Wien, Herrengasse, három 2 frtos tégely Hajkenőcsöt küldeni, a mely már eddig is kitünően bevált. Tisztelettel **Pletzl Irma** ö exellenziája komornája.

<p>Salatina Csehországban. T. Csillag Anna kisasszony! Legyen szives nekem kitünő kenőcséből két tégelyt, a használati utasítással együtt, czimcme postautánvét mellett küldeni. <i>Herrzeg Auersperg Ferencz.</i></p>	<p>Csillag Anna kisasszonynak! Felkérem önt, hogy kitünő kenőcséből egy tégelyt postafordultával részemre küldeni sziveskedjék. Reichenberg. <i>Lorag Liebig Lajos.</i></p>	<p>T. Csillag Anna kisasszony! Legyen oly szives, küldjön nekem az ön kipróbált hajkenőcséből három tégelyt. Trient, Tirol. <i>Ebensteine Girardi Jacob.</i></p>
<p>T. Csillag Anna kisasszony! Kérem az ön híres hajkenőcséből nekem egy tégelylyel küldeni. Bécs. <i>Gróf Conroy Felin.</i></p>	<p>T. Csillag Anna! Az ön híres hajkenőcséből kérem küldjön számomra egy tégelylyel. Abauj-Szemere. <i>Pallavicini A. örgróf.</i></p>	<p>T. Csillag Anna urnőnek! Kérem nekem ismetelten küldeni 4 tégelylyel az ön kitünő hajkenőcséből. Gothen (Anhalt.) <i>Carolath hercegnő.</i></p>
<p>Bakony-Szt-László. Csillag Anna kisasszony! Postai utánvét mellett kérek az ön híres pomádéjából két tégelylyel. <i>Id. Esterházy Imre gróf.</i></p>	<p>T. cz. Postautánvét mellett kérek egy tégelyt az ön biztos hatású hajkenőcséből. Pickfeld. <i>Warmbrandt Anna grófnő.</i></p>	<p>T. Csillag Anna k. a. a! Kérem postafordultával az ön híres hajkenőcséből még egy tégelylyel küldeni. Graz, Hofgasse. <i>Dr. Bárány Neupauer Sándor.</i></p>
<p>Igen tisztelt Csillag Anna k. a. a! Sokat hallottam az ön kenőcsének kitünő hatásáról s azért kérek egy nagy tégelylyel postafordultával küldeni. Kiváló tisztelettel <i>Id. Gróf Esterházy László.</i></p>	<p>T. Csillag Anna k. a. a! Kérem sziveskedjék nekem postafordultával két tégelylyel küldeni az ön kitünő hajkenőcséből. Prága. <i>Reindorff Rehwent L.</i> cs. és kir. kapitány özvegye.</p>	<p>T. Csillag Anna k. a. a! Tisztelettel kérem, legyen szives nekem az ön kitünő hajkenőcséből egy tégelylyel küldeni postai utánvét mellett. Küpsöd. <i>Gróf Starhemberg Guido.</i></p>

»Egyetlen Natália« Pomádé egyedüli szépitő-szer, a mely az arcnak szép és idült kinézést létrehoz, simítja az arcon levő ráncokat és az arcon előforduló pattanások, Vimmerlik, perzenések egész tisztára elmúlnak.

»Egyetlen Natália« Pomádé egyszerű és hatása biztos és az/rt is ne hiányozzon egy női toilettasztalon sem. Ára egy tégelynek 2 frt. Natália-puder 80 kr. Natália-szappan 50 kr.

8-1-10 Főraktár: **Csillag Anna**, Bécs, I., Seilergasse 9.

Farsangra !!

báli és lakodalmi meghívók,

táncz-rendek és menü-kártyák,

különböző színnyomással.

Könyvnyomdánk **román szövegü** nyomtatványok elkészítésére is be van rendezve.

Megrendelések posta útján is eszközölhetők:

Szent-László könyvnyomdában

Nagyvárad, Apácza-utca 3. sz.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.